

مصاحبه با خانم میثرا دانشور

مسئول کمیته‌ی تخصصی محتوای آموزشی و پرورشی برنامه‌ی درسی ملی

جمهوری اسلامی و استخراج دلالت‌ها و آموزه‌های آن برای تولید برنامه‌ی درسی ملی (مجری آقای دکتر ساکی)

- بررسی نظام ارزشی و اعتقادی در جمهوری اسلامی ایران و تدوین مبانی فلسفه‌ی برنامه‌ریزی درسی متناسب با آن (مجری: دکتر خسرو باقری)

- بررسی مبانی جامعه‌شناختی برنامه‌ی درسی جهت تعیین مهارت‌ها و نگرش‌های اساسی (مجری: آقای دکتر فتحی و اجارگاه)

- طرح‌های مطالعاتی تدوین برنامه‌ی درسی سه دوره‌ی تحصیلی (مجری: آقای صادقیان دوره‌ی ابتدایی، آقای الوندی دوره‌ی راهنمایی، آقای دکتر چوپینه دوره‌ی متوسطه)

مشترک، حوزه‌های یادگیری، جدول توزیع زمان و آموزش گروه‌های ویژه بود که اسناد مختلفی از جمله سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران، آخرین پیش‌نویس سند ملی آموزش و پرورش، اهداف کلی و اهداف دوره‌های تحصیلی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش، طرح کلیات نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران مصوب شورای تغییر بنیادی نظام آموزش و پرورش و جدول ساعات درسی دوره‌ها و رشته‌های مختلف تحصیلی ایران را به‌عنوان اسناد بالادستی مطالعه و بررسی کردیم. طرح‌های مطالعاتی بررسی و استفاده شده توسط این کمیته عبارت‌اند:

- بررسی اسناد و مصوبات قانونی و دیدگاه‌های مقامات عالی

■ سؤال: با تشکر از عنایت و توجه جناب عالی و آرزوی سلامتی و موفقیت روزافزون شما، تقاضا می‌کنم ضمن معرفی اعضای محترم کمیته‌ی تخصصی، محورهای کار و گزارش مطالعات و اقدامات کمیته را به‌صورت مختصر بیان فرمایید.

● خانم دانشور: بسم‌الله الرحمن الرحیم - اعضای این کمیته خانم‌ها: دکتر بهناز مرجانی، آمنه احمدی، فاطمه رمضان‌ی و بنده به‌عنوان مسئول کمیته و آقایان: حجت‌الاسلام ذوعلم، حجت‌الاسلام علی صدوقی، مهندس محسن جعفرآبادی، احمد غلامحسینی، دکتر محمود امانی تهرانی، دکتر وحید عالمیان، دکتر علی اعظم خسروی و محمدرضا مقدادی می‌باشند. محورهای کار کمیته صلاحیت‌ها و یادگیری‌های

برنامه‌های درسی موجود

و ...

سایر منابع مورد بررسی نیز شامل موارد ذیل بود:

۱. منابع برنامه‌ی درسی

● آرای مربیان درباره‌ی اهداف و

محتوا

● نظریات برنامه‌ی درسی در حوزه‌ی

اهداف و محتوا

● برنامه‌ی درسی ملی سایر کشورها

● اهداف، موضوعات، جدول

ساعات درسی نظام‌های آموزشی

سایر کشورها در دو گروه کشورهای

اسلامی و کشورهای غیراسلامی

۲. اهداف پیشنهادی استان‌ها

(۲۳۷۵ هدف ارسالی از ۱۸

سازمان آموزش و پرورش استان در

چهار سطح کلی، ابتدایی، راهنمایی،

متوسطه)

بخشی از کار نیز با مشارکت استان‌ها و در پنج کارگاه قطبی آذربایجان شرقی، فارس، تهران، مشهد و اصفهان تولید و در کمیته‌ی اصلی مورد بررسی و اصلاح قرار گرفته است.

- بررسی نیازهای آموزشی

دوره‌ی آموزش عمومی کشور

(مجری دکتر فتحی واجارگاه)

- بررسی تحقیقات انجام شده

درباره‌ی مسائل آموزش و پرورش

ایران ناظر بر حوزه‌ی برنامه‌ی درسی

(مجری: آقای دکتر قائدی)

- برخی نیازسنجی‌های انجام

شده توسط سازمان‌های آموزش و

پرورش استان‌ها

- پژوهش‌ها و ارزش‌یابی‌های

انجام شده در مورد محتوای

به عقیده‌ی بنده آنچه بیش از هر عاملی در موفقیت برنامه‌ی درسی ملی مؤثر است، تغییر دیدگاه برنامه‌ریزی موجود در سطوح ستاد و صف می‌باشد

■ سؤال: تصور می‌کنم که حوزه‌های یادگیری و بیانیه‌های آن یکی از مهم‌ترین خروجی‌های این سند است. اگر شما هم موافقید در این مورد توضیح دهید.

● خانم دانشور: عناوین حوزه‌های یادگیری عبارت‌اند از:

تفکر و حکمت

قرآن و معارف اسلامی

(قرآن، دینی، اخلاق، عربی)

زبان و ادبیات فارسی

زبان‌های خارجی

فرهنگ و هنر

سلامت و تربیت بدنی

کار و فناوری

علوم انسانی و مطالعات اجتماعی

ریاضیات

علوم تجربی

آداب و مهارت‌های زندگی

بیانیه‌های برنامه‌ی درسی ملی اسنادی است که برنامه‌ریزان در سطوح مختلف ستاد، استان، منطقه، مدرسه مورد استفاده قرار خواهند داد تا این اطمینان حاصل شود

نتایج مطالعات فوق منجر به تولید موارد ذیل شد: (مهم‌ترین خروجی‌های کمیته)

۱. یازده اصل انتخاب و سازماندهی محتوا
۲. صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک
۳. عناوین حوزه‌های یادگیری
۴. چهارچوب بیانیه‌های حوزه‌های یادگیری
۵. بیانیه‌های حوزه‌های یادگیری
۶. بیانیه‌ی یادگیری گروه‌های ویژه
۷. جدول توزیع زمان بین حوزه‌های یادگیری

مطالعات و بررسی‌ها توسط کمیته‌ی کاری مرکزی انجام شده که در طول شش ماه به‌طور مستمر و شبانه‌روزی بر کار متمرکز بوده و با تشکیل حداقل سه جلسه‌ی ۴ ساعته در هر هفته، پیش‌نویس

مورد نیاز برای ارائه به کمیته‌ی اصلی محتوا را آماده کرده است. سپس پیش‌نویس آماده شده در جلسات کمیته‌ی اصلی مورد بررسی و اصلاح قرار گرفته است. بخشی از کار نیز با مشارکت استان‌ها و در پنج کارگاه قطبی آذربایجان شرقی، فارس، تهران، مشهد و اصفهان تولید و در کمیته‌ی اصلی مورد بررسی و اصلاح قرار گرفته است. در حال حاضر نیز کمیته در حال نظرخواهی از متخصصان هر حوزه‌ی یادگیری در مورد محتوای بیانیه‌ها و تکمیل بیانیه‌های حوزه‌های یادگیری است. هم‌چنین پرسش‌نامه‌ای با ۳۷ سؤال در مورد اجزا و کلیت بخش محتوای برنامه‌ی درسی ملی جهت نظرخواهی از دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت تهیه و به همراه نگاهشت دوم روی سایت قرار گرفته است.

اگر فرایند تولید و اجرای برنامه‌ی درسی را بتوان به کوه یخ تشبیه کرد، تولید برنامه‌ی درسی بخش آشکار این کوه و اجرای برنامه‌ی درسی بخش پنهان این کوه است؛ لذا اجرای برنامه‌ی درسی ملی به خصوص در آماده‌سازی نیروی انسانی نیازمند همتی بلند است.

یادگیری تغییری ظاهری و پرهزینه خواهد بود؛ گو اینکه نزدیک به ۹ دهه چنین بوده است. تغییر در اهدافی که به دنبال تحقق آن‌ها هستیم، تغییر در روش‌ها و فرایندها، تغییر در شیوه‌ی ارزش‌یابی و کنار گذاشتن قالب‌های ظاهری، تلاش برای تولید معیارها و استانداردهایی که تاکنون فاقد آن بوده‌ایم و ... همه و همه در موفقیت این برنامه مؤثر است: «چشم‌ها را باید شست جور دیگر باید دید».

و البته اگر فرایند تولید و اجرای برنامه‌ی درسی را بتوان به کوه یخ تشبیه کرد، تولید برنامه‌ی درسی بخش آشکار این کوه و اجرای برنامه‌ی درسی بخش پنهان این کوه است؛ لذا اجرای برنامه‌ی درسی ملی به خصوص در آماده‌سازی نیروی انسانی نیازمند همتی بلند است.

بیانیه‌ها توازن و توالی مناسب محتوای حوزه‌های یادگیری را هدایت و تضمین می‌کنند.

بیانیه‌ها برای طراحی ارزش‌یابی معتبر ضروری‌اند.

مسئولان، برنامه‌ریزان، مربیان، متریبان، اولیا خواهند دانست که در سطوح مختلف تحصیلی متریبان عملاً چه چیزهایی را باید بتوانند انجام دهند.

■ **سؤال:** دیدگاه شما در مورد اهمیت و موفقیت برنامه چیست؟

● **خانم دانشور:** به عقیده‌ی بنده آنچه بیش از هر عاملی در موفقیت برنامه‌ی درسی ملی مؤثر است، تغییر دیدگاه برنامه‌ریزی موجود در سطوح ستاد و صف می‌باشد. بدون تغییر بنیادی دیدگاه برنامه‌ریزی، تغییر برنامه‌ها و مواد آموزشی حوزه‌های

که برنامه‌های یاددهی یادگیری پاسخ‌گوی نیازهای پیش‌بینی شده‌ی همه‌ی متریبان و مقاصد برنامه‌ی درسی ملی خواهد بود. این بیانیه‌ها، بروندهای یادگیری و انتظارات از یادگیرنده را در هر یک از سطوح و پایان دوران تحصیل در هر یک از حوزه‌های یادگیری مشخص می‌کنند.

آنچه در بیانیه به آن پرداخته شده است، عبارت‌اند از:

۱. تعریف حوزه‌ی یادگیری مورد نظر

۲. منطق، ضرورت و کارکرد حوزه یادگیری

۳. قلمرو حوزه

۴. جهت‌گیری‌های کلی در

سازمان‌دهی محتوا و آموزش حوزه

۵. نسبت حوزه با یادگیری‌های مشترک و سایر حوزه‌های یادگیری

بیانیه‌ها به شکل بروندهای یادگیری نوشته می‌شوند؛ زیرا تعیین بروندها روش موثری برای مرور اهداف برنامه‌ی درسی، محتوا و راهبردهای آموزش است.